

TORKIL FUNDER

DEN SIAMESISKE SAMLING I EBELTOFT

På hovedgaden i Ebeltoft knæler en mand på et stykke pap. Han er ved at male husets sokkel, solen blinker i den sorte tjærefarve. Bag ham strømmer turister hen over gadens brosten. Ferietøj, is, postkort og antik. Langt nede løber vigens vandflade ud mod fjerne, mørke bakker.

Fra huset på den anden side af gaden ser en forgyldt Buddha ufravendt ud i junilyset. Den står på et poleret, rundt spisebord midt i rummet. Bag den mellem to store træskabe med glaslåger hænger to firkantede klokker af mørk malm, omgivet af sammenklappede påfuglehaler. Under dem, på toppen af en lille reol, står „En fornem kinesisk Mandarins Hovedprydelse ca. 1840“.

I reolen er der bøger om Siam, som i dag hedder Thailand, og et opslagsværk om dan-ske fugle. Og der står et tørt præparat af en fisk på en træplade, „Knurhane fanget i Ebeltoft Vig“. Klokkerne har små, gamle klude om kneblen, de giver en rungende, lang lyd bare man slår let på kanten. Elefantklokker? Arbejdsdyr som løfter stammer af kostbart træ. I Siam. Engang.

De store skabe er fulde af dyr med navneskilte. Sort ibis, næsehornsflugt, fiskeugle, grønlandsk sneugle, spurvehøg. En siddende hare, en ræv med unge. Et desmerdyr i kamp med en brilleslange, koraller, sneglehuse, muslinger. En flyvende hund, en dansk lille flagermus. En lemur-abe, „Almindelig over hele Siam“.

Fra loft til gulv på den ene kortvæg ved indgangsdøren hænger et brunt krokodillekind og to kridhvite krokodillekranier. På den anden kortvæg et skildpaddeskjold, hovedet af en næsehornsflugt og to tropehjelme, en hvid og en khakifarvet.

Der ligger en tekst på den runde bord med Buddhaen, på dansk, engelsk og tysk. Den fortæller, at Rasmus Havmøller var en fiskerdreng fra Ebeltoft vig. Som ung forstmand kom han i 1914 med Østasiatisk Kompagni til Siam. Han var også storvildtsjæger og blev senere ejer af en tinmine på Malakkahalvøen. I 1933 måtte han rejse hjem til Danmark, syg af Malaria. Han slog sig ned her ved vigen, i Egsmark, hvor han var født. Allerede som dreng var han samler, især af ting fra naturen. Siden, på rejser og under mange år i Østen, samlede han stadig, også etnografiske genstande. I 1940 overlod han alle sine samlinger til museet i Ebeltoft, der var grundlagt i 1909, for atter at rejse til Siam med sin familie. Men han kom ikke af sted, han døde under et malariaanfald i december samme år, 50 år gammel.

Ebeltofts lange hovedgade deler sig i to ved byens forunderlige gamle rådhus med klok-

ketårn, bindingsværk og kanoner foran. „Museum“ står der på en guldpuddet væg i begyndelsen af den nedre gade, og med mindre bogstaver, „Siamesisk Samling“. I det meste af huset og i rådhuset er der lokalhistoriske udstillinger. Den siamesiske samling er inde til venstre. I en høj stueetage med to små rum og et større.

Bag det polerede bord, rundt om døren ind til det største rum, hænger en gruppe gamle sorthvide fotografier i rammer. „Savmøllen i Bandong“ og et langt panorama, „Udsigt over Bangkok“, præget af palmekroner og templer. Over døren tre personbilleder uden tekst: Rasmus Havmøller selv, energisk og bestemt at se til, i kortærmet skorte med den kraftige arm hvilende på bordet. Et andet af hans smukke siamesiske hustru, tilbagelænet med parasol i en flettet stol. Og imellem dem billedet af et barn, som sidder leende på lavt vand med mørke højder i baggrunden. Bjergene i Siam eller bakkerne på Mols? Blikket går videre til en åben, smukt dekoreret rød og hvid parasol, der hænger under loftet. Den samme som på billedet af fru Havmøller. Den samme. Nu og her. Bevis og sammenhæng.

Det store rum ligger i hele husets bredde, med vinduer til en grøn have bag det og til gaden med de vandrende sommergæster. Langs væggene er der lave montere med skrå glaslæg og midt i rummet en høj montre med hylder over og under den lukkede glasdæl. Mængden af ting er stor – tusind i alt måske? De hænger under loftet, sidder på væggene, står på gulv og hylder, ligger under glas. En stor del af dem frit tilgængelige. Man bevæger sig langsomt, forsigtigt, nær på det hele, kan ikke forudse, hvad der er det næste, man møder eller får at vide.

Det umiddelbart dominerende er indsamlede dyr, dele af dem og jagttrofæer på væggene. Hjortegevire, hovedet af en malajbjørn, et tigerskind på rød stofbunder hænger over en lædertaske med tre pyramider, trykt i højt relief. Okse- og bøffelkranier med mørke horn, og midt på langvæggen det udstoppede hoved af en vildokse, to meter over gulvet: dyrets højde i levende live fortæller en seddel. Det er flankeret af to store fotografier. Det ene viser Havmøller ved siden af to døde krokodiller på en flodbred. Med riflen under armen ser han ned på de slappe, korslagte dyr. Han har den khakifarvede tropehjelm på, shorts, støvler og armbåndsur. På det andet billede ligger vildoksen død. Alene i langt, nedtrampet græs. Riflen, som gjorde forskellen mellem dem, er lagt på skrå over bringen.

Der er kranier alle steder. De lyser hvidt på væggene, i monterne, på den lave hylde under montren midt i rummet. Nogle med korte tekster. „917 Maneater Kranium. Dræbt to Mand“. „939 Monteret Tigerkranium“, det gaber med frygtelige tænder. Imellem dem i underkæben er der indsat en oval, buet sølvplade, så det kunne bruges som askebæger. Ved siden af ligger „940 Monteret Panterkranium“. Det har bægerformede sølvindlægninger i øjen- og næsehuler, der vel har tjent som cigaret- og cigarholdere.

Ved vinduet ud til den sommergrønne have hænger et skældyr, brunt som en kæmpe-mæssig fyrrekogle, under det ligger kraniet af en hvalros, og på gulvet står to udstoppede næstehornsfugle på grene. Foran vægmontren med antikke, grønfarvede broncebuddhaer står en stor tromme af malm og en udstoppet, vældig klumpfisk. Den er kolossal og eksotisk, men er dog fanget i Ebeltoft vig. På toppen af den store midtmontre står en havørn med vidtspredte vinger, som ville den slå ned på den forsigtigt vandrende besøgende. Også den er fra vigen dernede. Under loftet det udspændte skind af en konge-kobra, tre en halv meter langt, får man at vide.

„Siamese hunters in the jungle“ står der på et fotografi. Havmøller sidder lavt i en lærredsstol foran et telt. Han har den hvide tropehjelm på. De indfødte jægere står ved siden af. Bag dem står som en væg træerne, *the jungle*. Egentlig betyder ordet jungle bare

vildt land i modsætning til det, der er opdyrket. Det vidste Havmøller måske ikke. Den romantiske betydning af ordet er kommet til senere. Som et resultat måske af de hvide jageres drømme og deres jagtbeskrivelser, fortalt til dem, der blev hjemme.

I teksten til en andet indrammet fotografi står der: „En Sø, dybt inde i Junglen, aldrig har nogen hvid Mand sat sin Fod her, tæt ved Søen findes mellem nogle store Stenblokke et Vandhul, som Siameserne siger ingen Bund har. Fra Søen kommer en lille Flod. Her findes baade vilde Elefanter, Tapirer, Hjorte, Vildsvin o.s.v. Saa spor af dem.“

Fem mænd foran en vandflade i en stor skovlysning. Maskinskrevet tekst med gammel retskrivning om drengedrømme, der gik i opfyldelse.

Manden ude på gaden holder en pause fra sin sokkel og taler med nogle bekendte. Ved siden af er der marked på det lille torv. Parasoller og borde med keramik, smykker, tørrede kranse og helsekost. Inde vandrer den besøgendes øjne fra Ebeltoft til Siam til Grønland til Siam.

I de lave skralågsmontrer ligger perlebesatte opiumspiber fra Kina, javanesiske kaffeskeer, smukke tekstiler, „Guld fra Bang Sapan Yat. Syd Siam“ – en lille, gylden sten. Af en senere tid lagt på blåt, ustribet fløjl. „Kaurimuslinger fra Øgruppen Maldiverne i Det indiske Ocean. De spredtes udover For- og Bagindien helt til Afrika, hvor de anvendtes som naturalmønt til omkring Aarhundredeskiftet. En Høne kostede 500 Kaurier, mens en Slavinde kostede 40-80.000 Kaurier. Brugt i ældre Tid som Penge i Siam.“

I vindueskarmen blokke af kvartskrystaller, på vægen et lille billede skåret i farvet kork: et optog af mennesker med parasoller foran eksotiske huse ved havet. Korkhavet tyndtblåt som Ebeltoft vig en vindstille sommermorgen. Et indrammet, signeret fotografi af den nu næsten glemte rejsende maler og forfatter Ebbe Kornerup, som skrev følsomt om alle verdens dele og steder på sin rastløse færd. Til minde om gode dage i Siam i 1920'erne. Med hans store, karakteristiske håndskrift.

I en montre ligger nogle blade med frimærker fra Siam, omhyggeligt sat op. Fra Sydøstasien i de første 30-40 år af 1900-tallet. Kolonialismens sidste store tid. Det er smukke mærker med dyr, templer, broer over floder, plantager, jernbanen, pragtbygninger, fragtdampere af jern og den siamesiske kongefamilie. Siam var aldrig en koloni, men et beskyttet fransk-engelsk interesseområde. Frimærker fra breve ud til verden i den periode, hvor det gammelasiatiske land moderniseredes. Det danske Østasiatiske Kompagni, hvor Havmøller arbejdede, spillede en stor rolle i den proces. Hvad vi end har at mene om det bagefter. Bagefter er nu. Hvad ved vi egentlig om nu?

Samlingen her fortæller ikke meget om Havmøllers arbejde i alle disse år. Den fortæller om hans interesser ud over arbejdet; de to forhold mødtes åbenbart sjældent. På en hylde ligger en række elefantkindtænder i al deres mærkværdighed. De har en håndskrevet tekst og tegning, der fortæller om den indiske elefants tre par kindtænder, som vokser frem efterhånden og bruges og slides ét ad gangen. Når alle par med tiden er slidt ned, er dyret dømt til at dø af sult. „Elefanten fortærer dagligt 300 Kg. Grønfoder, fra 20 til 55 Aar er dens bedste Arbejdsalder. I 60-Aars-alderen faar den indfaldne Kinder, Tinding, Tegn paa Alderdommen. Den indiske Elefant kan blive 3 Mt. høj, veje 6000 Kg.“ Arbejdsdyret, som han kendte det.

I lave montrer under trofæerne på langvæggen ligger udstoppede småfugle tæt som et tæppe i rækker under hinanden. „Grøn Junglefugl“ står der på sedlen på nålen i kroppen. Stor Biæder, Klippedrossel, Grøn Jorddrossel, Lærkestær, Paradisfluesnapper. De sang i den ubetrådte jungle, løb på elefantens ryg, fløj i lange buer over templerne på

fri-mærkerne. Skægflugl, Drongo, Salangar, „561 Isflugl. Magen fulgte længe efter Skibet.“

På montrernes top langs væggen er der en række spritpræparater i glas. „541 Piske-slange. Ses ofte i Træer og Buske, hvor dens grønne Farve falder sammen med Løvet“. „536 Gekko. Er meget almindelig i Huse, hvor den lever af Insekter. Dette eksemplar af mellemstor Art.“ „537 Huslange. Forekommer almindeligt i Huse, hvor den efterstræber Gekkoen. Ikke giftig.“ „562 Vingesnegle. Lever i Saltvand.“

I et glas med blæksprutter er „Den store fra Ebeltoft Vig. De tre smaa er fra Siam“, „535 Siamesisk Hugorm. Meget giftig“, „Brilleslange. Meget giftig“, „Den store Jungleskorpion. Meget giftig“, „Dansk Sild“, „Den røde Koralslange“, „Frukt fra Junglen“, „Firben. Meget hurtigløbende“.

Inderst i rummet, ved vinduet ud til den grønne have, står en kasse med insekter lænet op ad væggen, „Fra Siam, Ægypten og Afrika. Egehjortbille fra Slesvig“. Ved siden af står en mindre, men lignende kasse, „Insekter fra Ebeltoftegnen. Samlet af Rasmus Havmøller i 1906-08“, da han var 16-18 år. Vedholdenhed. Det faste blik hos manden med skrivemaskinen på fotografiet i samlingens første rum.

Det sidste rum er ganske lille. I to flade montrer ligger mange smukt forarbejdede redskaber af mørke og lyse stenarter fra Siams forhistorie. Flade, tynde økseblade, kraftige mejsler og mange småredskaber, lagt i pæne grupper under glasset. På dem alle sidder fastlimede, maskinskrevne etiketter med nummer, findested og Havmøllers navn. Derudover har stenredskaberne ingen tekst. De er så løst forbundne til genstandene i de andre rum, som stenalder i øvrigt er det til nutid. Det er personen, som holder sammen på tingene med en tanke, der bevæger sig på tværs af tid og sted. Her i de trange rum er det fiskerdrenge fra Egsmark med den vedholdende interesse.

På væggen hænger et kort over Siam, og på gulvet står en udstopet dansk stork, en fiskehejre og en fremmed fugl, „Tantalus Storken. Alm. på Rismarkerne i Siam“.

Over døren ind til næste rum hænger et fotografi af fru Havmøller i en oval, mørk ramme. Hun er ung og hvidklædt på en håndkoloreret, lysende grøn baggrund. Gennem døråbningen ser man videre ind i et af den lokale kulturhistoriske samplings rum: et bondekøkken fra Mols, hvor et sort komfur står ved en rosakalket væg. På væggen hænger mørke træsleve og ned fra loftet en staldlygte, en grydekrog og et lys i en stage.

Ude på gaden er manden, papstykket og farvebøtten borte. Den færdige sokkel glimter af sort velholdthed. Vigen er blevet mere blå i den lavere sol.

I Egsmark uden for byen ligger to hvidmalede træhuse tæt ved hinanden og tæt ved landevejen. Det ene har saddeltag, stort udhæng, svungne vindskeder og en usædvanlig tagprofil. Det andet har en bred veranda med træsøjler og et højt, sort, tredelt pagodetag, „Lille Siam“ står der malet på facaden. Husene er bygget af familien Havmøller i 1930'erne. Det første til Havmøllers samlinger, i „Lille Siam“ boede familien.

På den anden side af landevejen går en smal sti gennem højt græs og blomstrende gyvel ned til vigen. Der ligger tør tang i sandet, sorte både vugger ved vandet, i horisonten rejser sig de høje, mørke bakker på Mols.

Her voksede Rasmus Havmøller op, her slog han sig ned efter 20 år ude i verden, her levede Boong See, hans hustru, som enke i andre 20 år. Krattet af hybenroser lugter af sommer. Derinde ligger Ebeltoft – hvordan er det egentlig med den samling?

Det altafgørende er, at den har bevaret sit oprindelige præg. De oprindelige opstillinger af genstande fra fjernt og nært i små forhåndenværende rum. De oprindelige tekster. Dette er ikke en udstilling, men en samling, et museum i sig selv. Afrundet. Færdigt.

Uudvideligt. Uændreligt hvis ikke det særlige præg skal opløses og gå tabt i nutidig pædagogik, fremhævelse, kulturhistorie og mulig teknologi. Blive til bred almindelighed. Det er enten eller.

Noget er allerede sket. Man kan se ud fra tidligere besøg, at der er ændret på nogle af opstillingerne, og at mange tekster er forsvundet. Det er måske sket i forbindelse med den prisværdige konservering, hele samlingen lige har gennemgået. Forhåbentligt findes teksterne stadig. Der er mange isfugle og mange rejsende til det fjerne, men vi har kun én på hånden, som fortæller, at netop denne isfugls mage „fulgte længe efter Skibet“, eller at netop dette firben er „Meget hurtigløbende“. Det kan måske opfindes af en digter, men det kan aldrig igen blive et udsagn om et menneskes og en periodes virkelighed.

Som så mange privatsamlinger fortæller også denne om personligheden bag den. Det hele hviler i én mand. Fra et fiskerhus ved Vigen. Han kom væk og op og ud i verden. Her hentede han det, som interesserede ham, ned fra himlen, fra træerne, op af vandet, ud fra skoven, ind fra den fremmede dagligdag, der omgav ham. For at se det, have det omkring sig. Samleren, undersøgeren, med øjne og fingre og en voksende viden om enkeltdele. For at kunne give videre, fortælle om verdens forunderlighed og sindrighed. Altid faktuelle tekster, drømmene ligger gemt i helheden. Det som hidtil havde været ukendt for ham selv og senere for folk på torvet i Ebeltoft.

Med tropehjelm og støvler og indfødte hjælpere i en safaristol foran teltet. Bagved dem skoven, og derinde kom det fra – farvestrålende, farligt, utroligt, ukendt. „Storvildtjæger“ står der letløbende i museets ene samlende tekst. Han dræbte ikke for maden, men han vidste noget, ville noget med sine drab. Respekt for byttet, men nedlagt blev det. Også i flere eksemplarer end man uden videre kan forstå.

Tingene fra jagerne og den øvrige indsamling var beviser på sig selv. På at de fandtes på denne vidstrakte jord. Det var i den tidlige del af 1900-årene, forskelligartethedens sidste store tid. Med sit daglige arbejde for Østasiatisk Kompagni i skove og miner på fremmed grund var han med til at gøre forskelligartetheden mindre. Det har han næppe anet, selvom det var de samme hænder, der handlede. I en verden som ikke kan deles i adskilte rum.

Og samlingen kom hjem. Beviserne. På verden mere end på manden. Opiumspirer, guldklumpen, mandarinens hovedtøj, elefantens kindtand og de farvestrålende fugleskind. Kobraslangens længde, krokodillens gab, vildoksens højde, skorpionens farlighed, tigerens sølvbelagte underkæbe. Buddhas smil og malmtrommens dybe lyd. Alle sejlede de mod Ebeltoft. For at vises, benævnes, forklares for dem, som talte hans barndoms bløde østjyske dialekt. Beviser på noget, han måtte have fortalt.

„Gekko. Meget almindelig i Huse, hvor den lever af Insekter. Dette Eksemplar af mellemstor Art“. Man kan høre Havmøller selv vise rundt i samlingen i det siamesiske hus ved vejen i de få år, det må have fundet sted, inden han døde. I en tid hvor meget få fik de fjerne steder at se. Og så den fælles glæde ved også at stå over for en „Knurhane fra Ebeltoft Vig“.

1940 er meget længe siden. I de sidste 10-20 år er det at frembringe en udstilling blevet en stadig mere kompliceret og kostbar proces, omfattende stadigt flere eksperter. Inden for håndværk, lyssætning, farvesætning, konservering, design, kulturhistorie, pædagogik, sikring. Et forløb hvor blandt andet ideer, umiddelbarhed og korthed kan have svært ved at overleve.

På den baggrund er det mærkeligt befriende at befinde sig i den Siamesiske Samlings tre små fyldte rum mellem indgangsdøren og det rosafarvede køkken fra Mols. Her er

tingene tæt omkring en, ofte i uventede sammenstillinger. Frithængende, fritstående for manges vedkommende og med faktuelle, ultrakorte tekster, der altid er direkte knyttet til deres genstand. Der er ingen lang kulturhistorie og ingen pædagogisk rækkefølge, som griber fat om en og vil holde en fast. Den underliggende undren, indsigt og respekt er opstillingernes eneste pædagogik og samtidigt deres budskab.

Det er frie rum, hvor tingene optræder som frie enkeltvæsner. Alt har samme beretning, fordi alt er dele af virkeligheden. Derfor har tingene kunnet anbringes praktisk, som det gav den bedste pladsudnyttelse af rummene for 60 år siden. De er brikker af en virkelighed, som vi selv møder den dagligt livet igennem. Stumper og stykker af kendt og ukendt art. De billeder, vi har brug for til personlig brug, må vi danne selv.

Det er for så vidt raritetskabinettets princip, vi møder her: genstande samlet og opstillet uden anden sammenhæng end personligheden, der samlede dem, og rummet, de er i. Som det skete i raritetskabinetterne i 15, 16 og 1700-årenes Europa. Og som det er sket i amatør-samlinger og lokale småmuseers udstillinger op til i dag. Vil man, med de større udstillingers nye og betydende rolle i de seneste år, som professionel søge at anvende det samme princip i dag, støder man på vanskeligheder.

Man må give afkald på at anvende meget af det, man nu ved, og meget af det, man teknologisk nu kan, i selve udstillingen. Og i stedet bruge disse nutidige muligheder til en viderebehandling af materialet uden for udstillingen, hvis den skal forblive et frirum for de enkeltgenstande, som er og forbliver en genstandsudstillings egentlige udgangspunkt.

En anden hindring er, at man ikke længere besidder den naivitet, som hørte til en tidligere tids viden og verdensbevidsthed hos både samleren/udstilleren og den besøgende. Enhver tid har sin egen naivitet, som først erkendes af en senere tid. Og da kan den ikke eftergøres. „Vingesnegle. Lever i Saltvand“, „Brilleslange. Meget giftig“, „Frukt fra Junglen“ – sådan kan man ikke tekste med sandhed i dag, kun som kitsch og pastiche. Den Siamesiske Samling grunder på naiviteten, som den var i begyndelsen af 1900-årene; det er endnu et oprindeligt præg ved samlingen. Det kan ikke gøres efter, kun brydes. Også derfor er de oprindelige tekster så vigtige.

De mange genstande blev sejlet bort over havet, væk fra deres egne steder. Dermed blev deres omfang færdigafgrænset, og der opstod en isolation og uvirkelighed omkring dem for alle andre end indsamleren og hans familie. De var nu for alvor en enhed, en samling, men med en ydre tavshed, som teksterne og omvisningen måtte råde bod på.

Genstandene giver ikke et billede af Siam i begyndelsen af 1900-årene. De fortæller om Rasmus Havmøllers interesser i Siam. Og ganske lidt om hans arbejde og hans familie. Og de fortæller nu, hvor lang tid der er gået, indirekte om en periode i Thailands og Europas historie: kolonitiden, selvom Siam aldrig var en egentlig koloni.

„R. Havmøller The East Asiatic Co. Ltd. Bandon Forest“ står der på et visitkort i en af monterne, nedenunder står det samme med andre alfabeter.

Manden med det faste blik og den kraftige arm på fotografiet, hvor han sidder ved skrivemaskinen, havde et andet forhold til skovene end at gå på jagt. Han arbejdede med produktionen af træ til ØK's savmøller i den sydlige del af landet og senere med udvindingen af tin. Det var baggrunden for, at han var der og kunne dyrke sine interesser. Som så mange andre europæerne verden rundt på den tid.

Mænd og familier som satte deres helbred og deres bedste år ind i kompagniernes tjeneste, mens de selv havde tjenstgørende indfødte til rådighed. Dertil vildtfulde skove,

bjerge og åbne verandaer med træstøtter, som i „Lille Siam“, til aftenkølighed og samvær, hvor man talte om arbejdet, tjenestefolk, jagterne, orlov, sygdom, regntiden og landet derhjemme. Mens gekkoer løb på væggen og fangede insekter nær lyset i den mørke tropenat.

Man havde en midlertidig betydningsfuldhed og levede år igennem i en verden, som man aldrig blev en fuldstændig del af. For nogle forblev de mange år i det fremmede en arbejdssituation, som havde de aldrig forladt Europa. For andre opstod der en tilknytning til det fjerne, der fulgte dem livet igennem. Som en bestandig længsel, eller som en rigere helhed.

„Blæksprutter. Den store er fra Ebeltoft Vig. De tre smaa er fra Siam“, stod der på glasset i samlingen. Solen står lavt over vigen. På verandaen i „Lille Siam“ hænger badetøj til tørre på en snor.

Appendix

Fra lokalhistorisk arkiv, Ebeltoft.

Bilag 1: Vurderingsprotokol for Sognevurderingsmændene i Draaby Vest.

Indførsel 30. september 1933:

Vurdering af bygning Egsmark Strand, Randers Amt.

En „Villa“ med ydermure af dobbelt brædder og med egespån på taget. Med „Stue indrettet til Mosæum“. Væggene her af dobbelte brædder, bræddeloft og cementgulv. 64 m² vurderet til 4.500 kr. Faste skabe vurderet til 1.000 kr.

„Denne Forretning har vi foretaget efter Samvittighed og bedste Overbevisning“, sign.

Indførsel 9. oktober 1936:

Vurdering af huset ved Egsmark Strand, som i dag hedder, „Lille Siam“. Samt en tilbygning og en fritliggende bygning. Vurdering i alt 13.500 kr.

Fra lokalhistorisk arkiv, Ebeltoft.

Bilag 2: Lille folder på blågråt papir.

Forside: Skitsetegning af den ene siamesiske bygning ved Egsmark Strand.

Tekst i uddrag:

Naar De kører paa Turen langs Ebeltoft Vig passerer De, kort før Femmøllervejen naar den gamle Ebeltoft Landevej, et lille siamesisk Tempel. Stands et Øjeblik, det lønner sig, formedelst 50 Øre bliver De for en Tid revet bort fra Hverdagen, og i nogen Grad indviet i Østens uudgrundelige Mystik og Junglekrattets fortættede Jagtspænding. Templet er indrettet som Museum for den mest pragtfulde Samling af Jagttrofæer, Buddhaer, malayiske Kris'er, sjældne tropiske Fugleskind i straalende Farver, en Samling af den siamesiske Oldtids mest sjældne Stenvaaben og Værktøj, som tydeligt viser, at Kulturen i vor egen Stenalder og i Siam har været næsten ens. Det er den danske Ingeniør Havmøller, som efter et næsten 20aarigt ophold i Siam har beriget sit Fødeland med denne uvurderlige Samling. Ingeniør Havmøller fortæller selv, hvorledes han allerede som Dreng var Samler og Arkæolog i saa vid Udstrækning, Fritiden tillod det. At Drenggeaarenes Hobby er bevaret usvækket, leverer de smukke Rariteter et slaaende Bevis for. De bør ikke narre Dem selv for Synet af disse uvurderlige Kunstskatte. Kig indenfor næste Gang, De kommer forbi.

De vil ikke fortryde det.

Fra lokalhistorisk arkiv, Ebeltoft

Bilag 3 og 4: To avisudklip, uden kilde og dato. Begge i uddrag.

Formodet november 1950:

Ejeren af Den Siamesiske Samling i Ebeltoft, Fru Boonse Lee Havmøller, Egsmark Strand, fylder paa Onsdag 50 Aar.

Siamesisk Adelsdame dansk Frue

...Efter Ankomsten til Danmark opførte Havmøller en siamesisk Bygning og aabnede sit Museum her. Der gik dog kun faa Aar før en Malaria, han havde faaet i Østen, tog hans Liv, og Fru Havmøller stod ene med deres fem Børn, hvoraf de to var født i Danmark. Fru Hav-møller, der hørte til Siams høje Adel, var vant til Kaar, vi ikke kender Mage til herhjemme, og man maa nære en dyb Beundring for hende og den Maade, hvorpaa hun har kunnet tilpasse sig de danske Forhold og opdrage sine Børn herefter. Naar hun har kunnet gøre det og i det hele taget har kunnet faa saa meget godt og smukt ud af sin Tilværelse, maa en stor Del af Grunden søges i, at hun er lige saa interesseret i Nordens Kultur, som hendes mand er i Østens. Det har hos Parret skabt en gensidig Respekt og Forstaaelse for deres Lande. Fru Havmøller er desuden en meget intelligent Dame, og hun har helt accepteret Danmark som sit Fædreland. ... Hun er ikke af mange Ord, men Folk forstaaer hende og holder af hende og hendes Venner paa Egnen og ude omkring er mange.

Formodet juli 1960:

Ejeren af den Siamesiske Samling i Ebeltoft... fru Boon See Havmøller er idag død 60 år gammel. ... Rasmus Havmøller tålte ikke klimaet og rejste i 1930 tilbage til Danmark og fulgtes i 1934 af sin frue. De indrettede sig i det hyggelige siamesiske hus ved Egsmark Strand, 'Lille Siam'. Få år efter gik ægteparret med til at lade hele samlingen udstille på Ebeltoft Museum. Fru Havmøller ønskede ofte at se sit hjemland igen, men sygdommen indhentede hende, så hun ikke nåede det. ...